

LOWAN studiedag 2025

Marieke Renkema

Zicht op ontwikkeling

- de bedoeling
- op schoolniveau
- op groepsniveau
- op leerlingniveau

Zicht op ontwikkeling in onze context

Marieke Renkema

- steeds meer crisisnoodopvang
- veel verhuizingen
- continue in- en uitstroom
- beginsituatie onduidelijk
- enorme niveauverschillen
- diversiteit in culturen en talen
- psychische problematiek

Reis mee naar het Land van Okt

1 x okt = okt

2 x okt = 2 okt

3 x okt = 3 okt

4 x okt =

5 x okt =

6 x okt =

7 x okt =

.....

1 okt = 10

1 bord = 100

Reis mee naar het Land van Okt

$$1 \times 4 = 4$$

$$2 \times 4 = \text{okt}$$

$$3 \times 4 = \text{okt } 4$$

$$4 \times 4 = 2 \text{ okt}$$

$$5 \times 4 = 2 \text{ okt } 4$$

$$6 \times 4 =$$

$$7 \times 4 =$$

$$\text{okt} \times 4 =$$

$$1 \text{ okt} = 10$$

$$1 \text{ bord} = 100$$

Reis mee naar het Land van Okt

Relevante voorkennis:

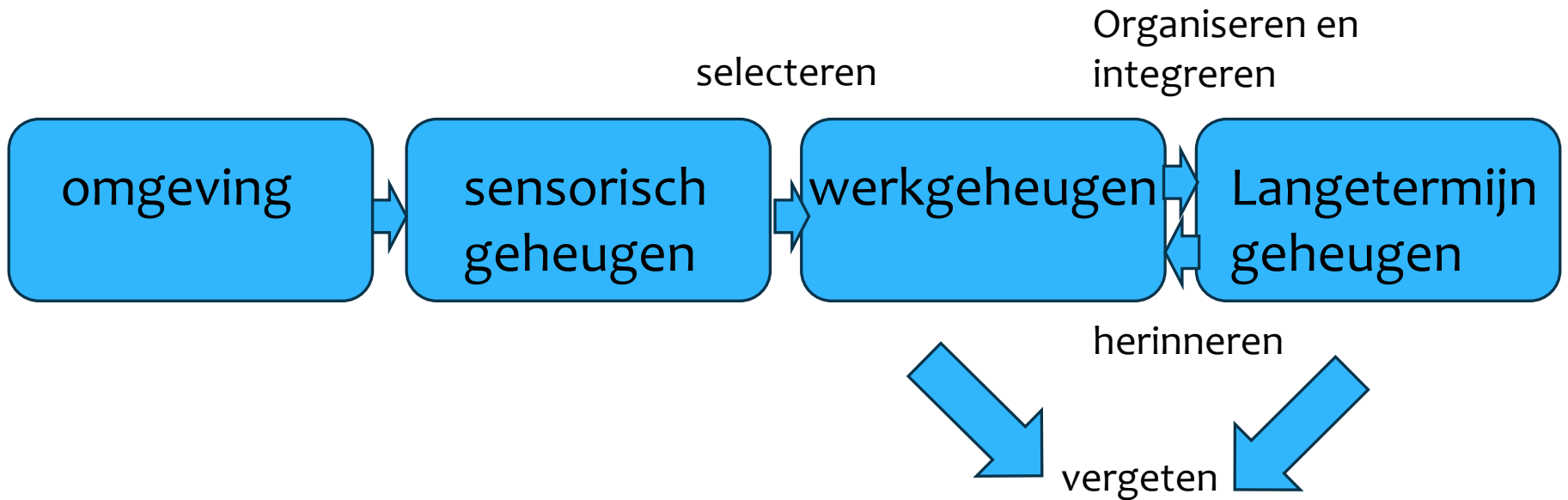
1 2 3 4 5 6 7 okt

Hoe werkt LEREN

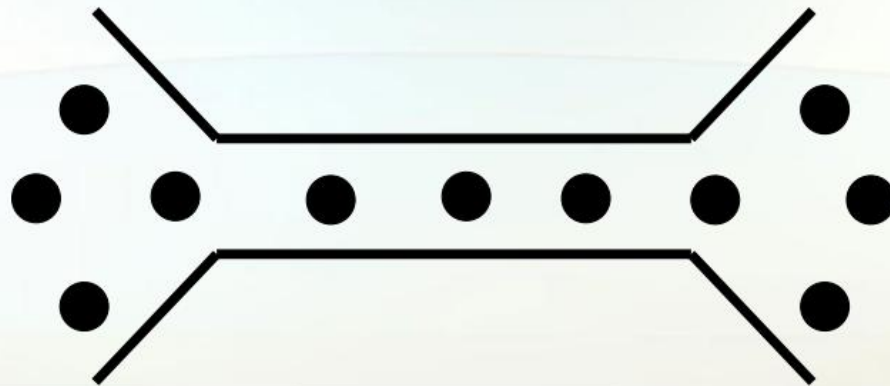
Marieke Renkema

Oefening - getallenreeks

Valkuil: overbelasting werkgeheugen

Werkgeheugen is de flessenhals

**Sensorische
geheugen**

**Werk-
geheugen**

**Langetermijn
geheugen**

Cognitieve belastingtheorie

Hoe kunnen we overbelasting voorkomen?

1. Vermijd afleiding
2. Focus op het helpen van leerlingen bij het opbouwen van schema's
3. Sluit aan bij de voorkennis van de leerling

In hoeverre bevordert jij kennis over het leren van leerlingen?

Een goede leraar

Domeinkennis

Weten hoe
mensen leren

Didactische kennis

Wat is jouw rol hierin?

Zicht op ontwikkeling

Marieke Renkema

Aanbevelingen

1. Houd rekening met de leerlingpopulatie
2. Ken en volg je leerlingen
3. Gebruik modellen voor effectieve instructie
4. Geef leerlingen de tijd
5. Werk doelgericht in groepjes
6. Zorg voor een stevige basis

Zicht op ontwikkeling op schoolniveau

Marieke Renkema

- Breng de populatie 3x per jaar in beeld
- Bepaal de leerdoelen
- Leg de lat hoog voor zoveel mogelijk leerlingen
- Gebruik resultaten om te reflecteren op jullie onderwijs
- Volg leerlingen gedurende langere tijd
- Zorg voor een goede overdracht
- Maak en bewaak schoolbeleid t.a.v. **toetsen en differentiatie**

Zicht op ontwikkeling op schoolniveau

Marieke Renkema

Toetsen, waarom en hoe?

- beoordelen prestaties -> summatieve toetsen
- verbeteren leerproces -> formatieve toetsen
- evaluatie v/h onderwijs-> methodegebonden toetsen
- inzicht in niveau t.o.v. leeftijdsgenoten -> methode onafhankelijke toetsen

Welke vormen van toetsen gebruiken jullie?
Waarom kiezen jullie deze manier?

Zicht op ontwikkeling op schoolniveau

Marieke Renkema

Analyse van toetsen, hoe?

WWW

1. waarnemen
2. begrijpen = onderzoeken
  - oorzaken van tegenvallende resultaten
  - verklaringen voor successen
3. effectieve interventies plannen
4. planmatig uitvoeren
5. monitoren van gewenste effecten

Pas op: aannames en externe attributie

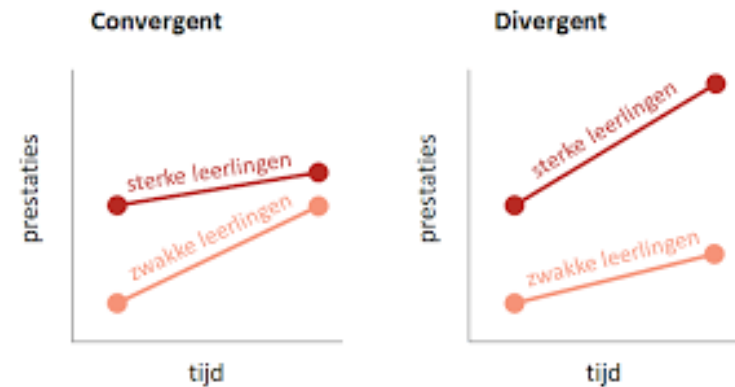
Zicht op ontwikkeling op schoolniveau

Marieke Renkema

Tips voor afspraken over differentiatie

1. convergente differentiatie
2. flexibele differentiatiegroepen
3. extra begeleidings- en oefentijd
4. planmatig uitvoering van begeleiding

Reflectievraag: Zijn hier afspraken over gemaakt?

Zicht op ontwikkeling op schoolniveau

Marieke Renkema

Kinderen krijgen
gelijke kansen als ze
ongelijk onderwijs
kunnen genieten.

Sanja Nikolic

OM
DENKEN

Zicht op ontwikkeling op groepsniveau

Marieke Renkema

Kleine cyclus

Benut relevante data over de beginsituatie van de leerlingen bij de voorbereiding van een blok/thema.

- doelgerichte en gedifferentieerde voorbereiding
- pre teaching gericht op relevante voorkennis
- monitoring van leerlingen, behaalde doelen
- doorplannen van sleepdoelen
- hoge verwachtingen van alle leerlingen

Tip

Hoe stuur jij op de kwaliteit van de kleine cyclus?

Voorbeeld van een doelenplanner

Doelenplanner rekenen
 Marcel Peters & Nicolette Simons
 Onderwijsadviseurs
ggo@ggo-advies.nl

Versie mei '25

Groep 6, blok 3

Nieuw doel	Cijferend delen zonder rest zoals 84:6 en 172:4	Klokkijken in minuten	De digitale tijd aflezen tot 24 uur	Het antwoord van een deling schatten	Cijferend delen zoals 728:7	Eigen invulling / sleepdoel / automatiseringsdoel (groep)
Moment van vereiste beheersing	Getallen 1F/1S Eind week 2 (blok 3)	Getallen 1F/1S Eind blok 4		Getallen 1F/1S Eind blok 3		
Benodigde voorkennis	Delen met en zonder rest met de deeltafels van 1 tot en met 12 (groep 5, blok 8)	Tot 12 uur analoog en digitaal klokkijken op hele en halve uren, kwartieren en 5-10 minuten, tijdsduur berekenen (gr. 5, blok 3),		Splitsend en cijferend delen zonder rest (blok 3) Schatten van uitkomsten met behulp van passende getallen (groep 5, blok 6)		
Signalering groep						
Signalering kind						
Opmerkingen						

Zicht op ontwikkeling op groepsniveau

Dagelijkse cyclus - onderzoekend onderwijs

- effectieve instructie incl. controle van begrip
- leerkracht gebruikt observaties en leerlingenwerk voor dagelijkse feedback en passende begeleiding aan (groepen) leerlingen
- leerkracht noteert observaties en bepaalt vervolginterventies
- Interventies worden planmatig uitgevoerd en geëvalueerd.

Zicht op de ontwikkeling op leerlingniveau

Marieke Renkema

We werken niet in een
koekjesfabriek.

Zicht op de ontwikkeling op leerlingniveau

Marieke Renkema

We werken niet in een
koekjesfabriek

Elk kind heeft z'n eigen recept!

Zicht op de ontwikkeling op leerlingniveau

Marieke Renkema

- Relevante informatie van vorige school
- beginsituatie in beeld brengen
- (nieuwe) leerling leren kennen
- veilig leerklimaat
- doorstroomniveau (durven) bepalen en leerdoelen
- aansluiten bij specifieke ondersteuningsbehoefte
- taalsteun bieden
- leerling meerjarig monitoren
- na half jaar terugkoppeling aan vorige school

Zicht op de ontwikkeling op leerlingniveau

Marieke Renkema

Als een kind niet kan leren
door de manier
waarop wij lesgeven,
misschien zouden we dan
les moeten gaan geven
op een manier waardoor
het kind leert.

OM
DENKEN

Ignacio Estrada
Beste van 2020 - #1

!

Zicht op de ontwikkeling op leerlingniveau

Marieke Renkema

Als een kind niet kan leren
door de manier
waarop wij lesgeven,
misschien zouden we dan
les moeten gaan geven
op een manier waardoor
het kind leert.

OM
DENKEN

Ignacio Estrada
Beste van 2020 - #1

Zet niet het systeem, maar het kind centraal!

Rol van directie en IB/KC

Marieke Renkema

- Leg de verantwoordelijkheid op de juiste plek
- Maak heldere afspraken en creëer een duidelijke cyclus
- Bewaak de kwaliteit van de analyse en de uitvoering
- Focus op beïnvloedbare factoren
- Stimuleer leren met en van elkaar
- Bied begeleiding bij de uitvoering

Een taalprobleem

Tseard Veenstra

Als wat je leert jouw taal niet is en erger nog,
niet spoort met wat je denkt.

Als alles wat wordt opgelepeld,
niet smaakt naar pap van thuis.

Wanneer je woorden niet kunt wegen
en jij je niet verstaat met je omgeving.
Waar tussen neus en lippen
net zoveel gezegd wordt als gezwegen
dan spreekt men van een taalprobleem.

Als je verhalen niet de lading dekken.
Het denken zich maar mondjesmaat vertaalt
in zinnen die niet zeggen wat je wilt.
En als je antwoorden niet passen bij je vragen
dan spreekt men van een taalprobleem.

Dan sta je steeds weer aan de grens
en werk je moeizaam aan je ABC
als een riviervis die de schoolslag oefent,
terwijl je in je eigen denken zo moeiteloos
stroomopwaarts zwemt.